

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องรูปแบบการขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี เป็นการศึกษาเพื่อให้เห็นสภาพและลักษณะการขยายตัวของเมือง ซึ่งหากมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้อีกในหลาย ๆ เมือง ก็จะทำให้ทราบถึงลักษณะการขยายตัวของเมืองในประเทศไทยได้ และนำผลที่ได้นี้ไปใช้ประโยชน์ในการวางผังเมืองต่าง ๆ ภายในประเทศได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงวิวัฒนาการและรูปแบบการขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี โดยมีสมมติฐานว่า "การขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี น่าจะเป็นไปตามทฤษฎีรูปเสี้ยวหรือลิ้ม" สำหรับแหล่งข้อมูลที่ให้มี 2 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ แผนที่ และข้อมูลจากภาคสนาม การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งในการศึกษาค้างนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ร้อยละ 0.50 ของครัวเรือนทั้งหมด จะได้จำนวนตัวอย่างในการศึกษา 241 ครัวเรือน วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเชิงบรรยายในรูปของร้อยละ โดยใช้โปรแกรม SPSS ช่วยในการคำนวณ

หลังจากทำการศึกษาแล้วได้ผลการศึกษานอสรุปได้ดังนี้

1. ผลจากการสำรวจการใช้ที่ดิน ลักษณะของการใช้ที่ดินมีลักษณะปะปนกัน การขยายตัวจะขยายไปตามถนนสายหลักที่ใช้ติดต่อกันภายในเมือง ทำให้การขยายตัวของเมืองเป็นแบบริบบอน (Ribbon Development) และขยายไปทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งการใช้ที่ดินเมื่อเป็นที่อยู่อาศัยได้มีการขยายตัวไปทางตะวันออกของเมือง และถนนสายหลักสำคัญอีกหลายสาย การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยเป็นการใช้ที่ดินที่มีการขยายตัวมากที่สุดในรูปแบบ

ของบ้านจัดสรรทั้งของรัฐและเอกชน การใช้ที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ราชการ มีกลุ่มของสถานที่ราชการแทรกอยู่ในเขตที่อยู่อาศัย และหน่วยงานทางราชการโดยส่วนมากยังคงอยู่ในบริเวณเดิม แต่มีบางหน่วยงานได้ย้ายที่ทำการและขยายที่ทำการไปตั้งยังบริเวณใหม่ในที่ซึ่งมีพื้นที่ว่างอยู่ ทางด้านตะวันตกและด้านตะวันออกของเมืองบนถนนสายหลัก คือ ถนนรัตนานิเบศร์ ถนนงามวงศ์วาน และถนนติวานนท์

โดยสรุปแล้วประเภทการใช้ที่ดินมีการขยายตัวที่สำคัญ คือ การใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและการใช้ที่ดินเพื่อการค้า โดยเป็นการใช้ที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของเมืองและโครงสร้างของเมืองมาก สำหรับโครงสร้างของเทศบาลเมืองนนทบุรีในระยะแรกของเมืองในอดีตจนถึงปี พ.ศ.2518 มีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีวงแหวนร่วม แต่มีลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ คือ มีไม่ครบทุกเขตและเป็นวงกลมไม่หมด โดยปรากฏเพียง 2 เขตเท่านั้น คือ เขตการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและเขตการใช้ที่ดินเพื่อการค้า ซึ่งเนื่องมาจากปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ ปัจจัยทางกายภาพ ของเขตเทศบาลเมืองนนทบุรี ซึ่งตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ในช่วงหลังปี พ.ศ.2518 จนถึงปี พ.ศ.2534 คือ ในระยะเวลาที่ทำการศึกษานี้ลักษณะโครงสร้างของเมืองนนทบุรีจะสอดคล้องกับทฤษฎีรูปสี่เหลี่ยมหรือลิ้ม โดยเขตใจกลางเมือง ซึ่งเป็นบริเวณที่พักอาศัยใจกลางของเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีจะอยู่ที่บริเวณจุดบรรจบกันของถนนสายหลัก 3 สาย คือ ถนนงามวงศ์วาน ถนนติวานนท์ และ ถนนรัตนานิเบศร์ ในตำบลบางกระสอ ตำบลบางเขน และตำบลตลาดขวัญ และการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้ต่ำ จะมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมทางด้านเหนืออยู่ติดกับเขตใจกลางเมือง บริเวณตำบลบางกระสอ ตำบลตลาดขวัญ และบางส่วนในตำบลบางเขน ถัดออกไปทางด้านตะวันตกนี้จะมีสี่เหลี่ยมของที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้ปานกลางพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในตำบลท่าทรายและตำบลบางกระสอ บริเวณถนนติวานนท์ และถนนรัตนานิเบศร์ และที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้สูงอยู่ตามถนนงามวงศ์วาน ในตำบลบางเขน ที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้จะอยู่ด้านในของถนนที่มี ถนน ซอย ตัดเข้าถึง ซึ่งก็คือทางด้านตะวันออกของเขตใจกลางเมือง

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแบบจำลองทฤษฎีรูปสี่เหลี่ยมนี้แล้วจะได้โครงสร้างเมืองนนทบุรี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรตต่อการใช้ที่ดินแต่ละชนิด จากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเชิงบรรยายในรูปของร้อยละ โดยใช้โปรแกรม SPSS ช่วยในการคำนวณได้ผลดังนี้

ก. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย คือ ใกล้สถานที่ทำงาน ใกล้กรุงเทพมหานคร มีสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นทำเลที่ดีในการประกอบอาชีพ อยู่มาตั้งแต่เกิด และเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่เดิม

ข. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินเพื่อการค้า คือ ใกล้กรุงเทพมหานครและมีราคาที่ดินถูกกว่ากรุงเทพมหานคร มีทำเลในการประกอบอาชีพดี

ค. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ราชการ คือ มีทำเลที่ดี สถานที่กว้างขวาง และนโยบายของรัฐ

ง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คือ การเพิ่มจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีที่มากขึ้น ซึ่งในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีนี้อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครและมีการย้ายถิ่นมาจากกรุงเทพมหานครเข้ามาอยู่มากขึ้นทำให้พื้นที่เกษตรกรรม (สวนทุเรียน) ในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีลดลงเนื่องจากถูกรุกด้วยกิจกรรมชนิดอื่นในปัจจุบันนี้

แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีในอนาคต

การขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีในอนาคต จากการศึกษาพบว่า มีลักษณะความเจริญ และแนวโน้มการขยายตัวของเมืองเป็นไปตามเส้นทางคมนาคม ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีรูปสี่เหลี่ยม การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยเป็นการใช้ที่ดินที่มี

การขยายตัวมากที่สุด และมีการพัฒนาการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังเห็นได้จากโครงการหมู่บ้านจัดสรรและคอนโดมิเนียมขึ้นมากมายหลายโครงการ ตามเส้นทางคมนาคม ซึ่งลักษณะของชุมชนเมืองในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีนี้จะขยายไปตามเส้นทางคมนาคมสายหลักที่ชิดติดกับชุมชนอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง ในขณะที่เดียวกันเมื่อในพื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มการเพิ่มของที่อยู่อาศัยมาก ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรมมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีนี้ มีการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ที่มีพื้นที่มากที่สุด และมีจากการที่การใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยเป็นประเภทการใช้ที่ดินที่มีความสำคัญที่สุดในพื้นที่ศึกษา บทบาทหน้าที่ในการเป็นย่านที่พักอาศัยของคนกรุงเทพมหานครด้วย เนื่องมาจากความสะดวกในการคมนาคมที่เชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานคร ทำให้การย้ายถิ่นของประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ศึกษา ด้วยเหตุนี้ ทำให้เกิดการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งมีผลกระทบต่อที่ดินเกษตรกรรมในพื้นที่นี้ ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรมได้เปลี่ยนไปเป็นที่อยู่อาศัยเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรมได้สูญเสียไปให้แก่กิจกรรมต่าง ๆ ในเมือง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องมีมาตรการควบคุมดูแลพื้นที่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา คือ การควบคุมการขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัยที่จะเกิดขึ้นใหม่ โดยเฉพาะในรูปของบ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม เนื่องจากที่อยู่อาศัยประเภทนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สูงกว่าประเภทอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในลักษณะนี้